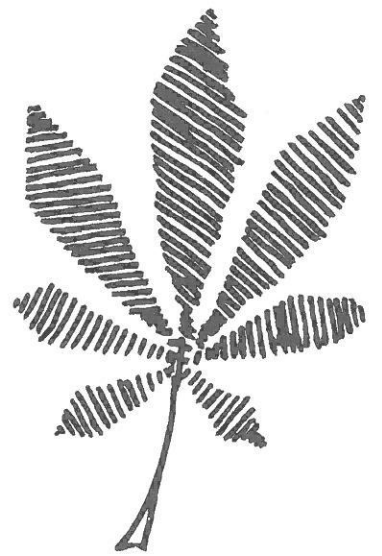

11

STOPINJICE

DOLGO POTOVANJE

Proti obrežju veslamo v več čolnih. Trudimo se prepoznati dober in slab veter, da bi obdržali pravo smer. Naučili smo se uskladiti zamahe vesel. Sporazumevamo se z očmi, z gibi, s kretnjami, besedami. Od najmlajšega do največjega člana v posadki je vsakdo del načrta. Po pravilni razdelitvi zadolžitev bodo vsi opravili svoje delo po najboljših močeh. Spremenljivo vreme in vzvalovana površina izzivata v popotnikih drugačno odzivanje kot mirno jadranje. Upoštevanje različnosti in enkratnosti vsakogar na krovu prinaša dobro počutje, varnost in prijazne odnose.

Na skupnem cilju moramo pristati hkrati. Zato se je ob krmarjenju svoje barke treba naravnati tudi po drugih. Nam sledijo? Potrebujejo pomoč? Morda jih je potrebno samo počakati?

V skupinskem delovanju pridobimo življenjske izkušnje. Pogosto je potrebno sestopiti iz previsokih pričakovanj, da bi na trdnih tleh ponudili močnejšo oporo. Vsaka posamična zmaga se prišteje. Ponos in radost, ki ju lahko skupaj proslavimo po opravljenem delu vlivata nove moči in povzdigujeta čas, ko smo bili skupaj - v dobrem in slabem. Tako se spletajo nevidne niti, ki vodijo v prijateljstvo.

Obilo veselja na potovanjih v prihajajočem poletju in mirno morje vsem, ki se nanj že pripravljate!

*Irena Artank
direktorica*

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Program TEMPUS, ki je že tretjič zapored potekal na Visoki šoli za socialno delo sta zaključili še dve varuhinji, ALENKA JERIČ in SONJA STRAHOVNIK.

Za vztrajanje in zavzetost zaslužita vse priznanje. Odličen uspeh, ki sta ga dosegli obe je njuna osebna potrditev in nova podlaga za kakovostno delo.

Čestitamo!

PRI ZOBOZDRAVNICI

Smo na hodniku in pridno čakamo.

Pravkar je prišla zobozdravnica in bo kmalu pričela z delom. Danes bodo na vrsti Jani, Miha, Vita, Ida, Boštjan in Aleš V. .

"Začelo se bo," pravim otrokom. "Kdo bo šel prvi?"

Jani: "Ne še!"

"A ne bi šel prvi?"

"Ne, drugi," mi resno odgovori.

"No, pa gre Miha," rečem in ga odnesem v zobno ambulanto. Tam ga posedem na stol. Z njim ni težav, a včasih se vseeno zgodi, da zobozdravnica zakliče "Av, naprstnik prosim, Ivica!"

"Ja, takoj," ji odgovori in ji ga izroči.

Mihu zobozdravnica zobke očisti in zaščiti proti kariesu. Nato mirno odideva ven.

Jani ga pogleda z velikim začudenjem, ker nima solzic. Jaz pokličem: "Jani, sedaj si pa ti na vrsti!"

"Jaaa!" reče. "Nič ne boli?"

"Ne," odgovorim in vstopiva. Pozdraviva skupaj. Jani me močno drži za roko in se stiska k meni.

"Nič ne bo hudega?" spet vpraša.

"Ne, Jani, kar k meni sedi na kolena".

"Jani, usta odpri, zobke bom pogledala!" prijazno reče zobozdravnica.

"A - a - a !" se oglasi z vedno močnejšim glasom.

"Naprstnik prosim, Ivica, nisem sigurna, da bo pri miru," reče zobozdravnica.

Jani: "Nič ne boli. Vse bo v redu. A - a - a" se večja moč glasu preden s svedrčkom pride zobozdravnica do zoba. Jani se umiri in pusti, da mu naredi zvezdico.

"Usta lahko izpereš!" naroči zobozdravnica. Ponudim mu lonček z vodo, on pa fuj, pljune v umivalnik, da je mokro vse naokrog.

"Zelo si bil priden," mu rečem. Sedaj pa lahko greva. Pozdraviva in družno odideva ven. Zunaj veselo reče: "Konec."

Drugi čakajoči otroci so pregledani po vrstnem redu. Nekaj je zelo pogumnih. Zobozdravnica dela z veseljem, kakor tudi jaz, ker mi jih ni potrebno držati.

" ZOB BOLI "

"Av, zob boli!" s prstom desne roke kaže Tadej na usta, z levo pa si skriva oči.

"Grdi zob," velim in že z njim k zobozdravnici odhitim.

"To bo za ven," ugotovi, mu da injekcijo in bolečin več ni.

Tadej pa joka in stoka, brez pravega vzroka in kmalu ugotovi, da grdega zobka več ni.

Tadej tega ne more pozabiti. Kadar me zagleda, si z levo roko skriva oči, z desno kaže na usta. Njega še sedaj "boli".

Draga Založnik

JAHALNI TURNIR

Vsak dan pred tekmovanjem sem se pripravljala na kobili Tediki. Ona je bela. V Dornavi sem se imela lepo. Oblečena sem bila v belo srajco in kavbojke. Prišle smo noter, se priklonile in šle naprej slalom. Potem smo naredile obrat okoli soda proti sredini, se spet priklonile in odjahale ven. Ko smo vsi nastopili, smo počakali na rezultate. Bila sem presenečena in zadovoljna. Dobila sem pokal za drugo mesto. Vesela sem šla nazaj na Dobrno.

Lili Cestnik, delovna skupina

Eni tako, drugi drugače ali ... Sodelovanje med OŠ in Zavodom

Lep majski dopoldan. Določimo si urico igranja v peskovniku v šolskem parku. Radi ustvarjamo z naravnimi materiali - glino, vodo, listi... Zaposlimo se z lopatkami, grabljicami, vedrci, siti in različnimi modelčki. Gradimo gradove, potičke, ceste po katerih premikamo avtomobilčke. V delo pritegnemo tudi tovarišice. Včasih drug drugemu ponagajamo: pohodimo cesto, podremo grad, vržemo pesek sošolcu. "Ti, ti Polona!" se

jezi Marko, ki ne prenese umazanih hlač. Polona se nagajivo smeji učiteljici: "Me ne boš oštela, ne?"

Tedaj pa pride gruča prvošolčkov. Raziskujejo NAŠ PARK. "Le kaj počno tujci ob NAŠI GUGALNICI? Tja stopim, da se prepričam," meni Polonca. S

prekrižanimi rokami na hrbtu se krega na deklice, ki so okupirale "njeno" gugalnico. Ker se učenke ravno ne zmenijo za grožnje, se Polona odloči, da jih bo naučila pravilne uporabe gugalnice. Med opazovanjem je ugotovila, da se deklici poganjata samo navzgor. Približa se eni izmed deklic, jo zgrabi za hrbet in potisne v stran.

Zasliši se glasno: "To se tudi vrti!" Deklici sta presenečeni, Polona ponosna: "Tako, zdaj znata, jaz pa še popazim, da koga ne poškodujeta." Budno spremlja otroke ob gugalnici, da se ji kdo ne približa preveč.

Tudi mi ob peskovniku smo ponosni na našo sošolko. Kako je mala, pa tako samozavestna!

Marko, Matej, Zala, Polona, Albin

(Žal ne znamo pisati, nekateri tudi govoriti ne, zato je namesto nas dogodek opisala tovarišica Bojana Lipičnik)

PRI NAS

Naj napišem pesem,
so mi rekli; kratko, sladko.
Pa naj bo taka.

*Maja pravi mi,
da sem nerodna
in Josip vsak dan vpraša,
kdaj bom "naša".
Da mačke je podil, se Miran hvali.
Lump ve, da zvonec, ki brni,
pozornost prebudi.
"Maš strune, za posodit"
pozanima Mitja se velikokrat,
in vsi vemo, da Tinka hodi k babici v Kočevje
medvedke po tačicah žgečkat.*

In še in še ...

*Pri nas je vedno direndaj,
ne le tedaj,
ko vrata se zaprejo
in se počitnice začnejo.
Zdaj vem ...*

*Otroci niso verzi,
vsak je pesem,
vsak je cela melodija!*

In kaj ste dali mi, ne boste nikoli izvedeli.

Mateja Čerenak

NOVOLETNA ZGODBA Sreda, 23.12.1998 - popoldan...

Bilo je veselo, nepozabno, še nedoživeto. Otroke je obiskal dedek Mraz, Kolar Dušan je praznoval rojstni dan. Mi sneženi možje: veliki, majhni, debeli in suhi, pa smo bili najbolj veseli. Na igrišču je bil danes pravi živ-žav. Otroci so se kepali z velikimi in majhnimi kepami, se nasankali, vpili na ves glas, se smejali in tudi jokali. Jasmina vam lahko vse to potrdi, v vlogi opazovalke (vidi se nekje na fotografiji, na strani 18), je nadzorovala vso okolico. Vsi otroci,

tovarišice in tovariši, so tekmovali, kdo nas bo naredil najlepšega. Dedek Mraz je imel težko nalogo. Oceniti je moral, kdo izmed nas je najboljši. Vsi smo vpili: "Mene poglej, jaz, jaz....., jaz sem najboljši". Vsi smo nestrpnost čakali, otroci, tovarišice in tovariši ter mi sneženi možje. Dedek Mraz je razglasil rezultate. Vsi smo zmagali. Vsi otroci, tovarišice in tovariši so sprejeli nagrade. Vsakega otroka je dedek Mraz osebno obdaril in se z njim pogovoril. Poslovil se je z obljubo, da jih naslednje leto spet obiše.

Otroški živ-žav se je nadaljeval na toplem, pri plesu ob praznični smreki. Prijetno popoldne se je zaključilo s svečano večerjo. Imeli smo "ruski bife". Vsak otrok si je sam postregel, kar je želel. Mize so bile vabljivo obložene: sendviči, kumarice, paprika, francoska solata, majoneza, kuhana jajčka, suho in sveže sadje, slano pecivo. Kuharice so jim spekle veliko, veliko torto. Na njej je pisalo: SREČNO NOVO LETO 1999.

V domu so počasi ugašale luči. Otroci so zaspali ob lepih spominih. Na igrišču smo ostali sami, tihi in nasmejani.

Sneženi možje: Veliki, majhni, debeli in suhi in naš fotograf

V njihovem imenu Jolanda Memon

KAJ MI JE V LETOŠNJEM ŠOLSLEM LETU NAJBOLJ OSTALO V SPOMINU

Odgovarjali so mladostniki iz 3.A

Mitja: Nastop na Bledu. Zapeli smo dve pesmi. Bilo je lepo.

Gabi: Regijska olimpiada v Slovenj Gradcu. Tekmovala sem v skoku v daljino in osvojila 3. mesto

Boštjan: Izlet na ljubljanski grad, od koder je lep razgled na naše glavno mesto.

Suzana: Ogled tehničnega muzeja v Bistri. Videli smo mnogo starih avtomobilov, stare stroje in orodje.

Vida: Zimska olimpiada na Pokljuki. Bilo je veliko snega. Starši so me pripeljali v šolo s traktorjem.

Igor: Pevski nastop na Bledu in sodelovanje na Dnevih glasbe in plesa v Ljubljani.

Robi: Kolesarski miting na Ptuj, izlet v Bistrom.

Luka: Najbolj všeč mi je bil izlet v Planico. Bili smo tudi v planinskem domu v bližini skakalnice in naredili izlet v Kranjsko goro. Ko smo se vračali smo si ogledali tudi Prešernovo rojstno hišo v Vrbi.

Odgovore zapisal
Luka Čevnik

MAJA-3-B

Kako tekne sladoled na izletu.

Moj delovni dan
Doma vstane
ob 7. uri,
se oblečem in
greham mleko.
Ja rajt hru grmi
u hlev in
pomagam otu.
Ja imam čas
bočam mize
in se igram

TU
vremensko na
paredi sport,
toom in Petko.
U postelji nek-
spim ob 21.30 uri.

Miran

3B

TU, TU, TU PO CESTI

Tu, tu, tu po cesti,
trikrat naokrog,
avtobus nas pelje k Alenki zdaj domov.
Alenka na kmetiji sedem pujskov ima,
krave in telička,
pri sosеду pa sta dva konjička!

"Smo pripravljeni?" še vprašam, potem se vsi veseli in nestrpni odpravimo proti avtobusni postaji. Vsi nas sprašujejo, kam neki smo namenjeni. "Peljali se bomo z avtobusom!" zna povedati Tina.

Ssssss ... se zaprejo vrata avtobusa. Odpeljemo se. Vožnja je kar prekratka. Že moramo izstopiti. Še kratek kos poti peš in smo na kmetiji.

Prav vse nas zanima. Pogledamo v hlev h kravam in pujskom, se poigramo s kužkom, muco pogledamo le od daleč, ker njej cartanje ni prav nič všeč.

Naše fante seveda zanima še traktor in kosilnica. Potem še hitro skočimo na obisk h konjičku. Skupaj ugotovimo, da je en konjiček še čisto majhen in se mu reče žrebe. Počasi se odpravimo proti avtobusni postaji. Utrujeni smo, a veseli in zadovoljni. Preživeli smo lepo in precej drugačno popoldne.

1.A

SONČKI V PARKU

Posijalo je zlato sonce,
zunaj prav prijetno je toplo,
tudi mi smo razširili žarke,
ti zdaj v parku sijajo.

Igramo radi se v travi,
se kobacamo sem ter tja,
se smejemo, smo kdaj poredni,
park je naša igralnica.

Če ste nas videli igrati se,
se nam pridružite še vi,
ko pride noč pa gremo spati,
ker smo utrujeni.

Za OU II.
Mirjam Draganovič

REGIJSKE IGRE V SLOVENJ GRADCU (spis)

V soboto 8. Maja smo ob pol osmih zjutraj startali. V Slovenj Gradec smo se vozili eno uro. Tja smo prispeli ob pol devetih zjutraj. Najprej smo poslušali govor, potem so se začele regijske igre. V teku na 100 metrov sem jaz bil prvi in sem dosegel zlato medaljo. Aleš Volf pa je bil drugi in je pobral kar dve medalji.

Imeli smo kar štiri discipline: tek na 100 in na 50 metrov, skok z mesta, met žogice in košarko. Jaz sem najbolje obvladal tek na 100 metrov. Ko je bilo regijskih iger konec, smo šli v telovadnico malo pogledat, kako igrajo košarko. Po košarki smo šli na kosilo v restavracijo Bellvue. Zabava v restavraciji Bellvue je trajala od enih popoldne do štirih popoldne. Za kosilo je bila pohana piška, svinjski zrezek, riž in restan krompir, pili pa smo pomarančni in malinov sok. Ob štirih popoldne, ko je bilo zabave v restavraciji Bellvue konec, smo se s kombijem odpeljali nazaj na Dobrno. Na Dobrno smo prispeli ob petih popoldan. Ob pol šestih zvečer smo imeli večerjo v zavodu, potem po večerji sem šel malo gledat televizijo in ob sedmih zvečer je očetov prijatelj Rino prišel po mene in me odpeljal k dediju Franjotu in babici Marti.

Luka Čevnik, 3A

ZBIRAM MEDALJE

Ime mi je Vida.

Señ dobra športnica.

Najraje igram košarko.

Pozimi smučam. Udeležila

sem se zimske olimpiade

na Pokljuki. Osvojila sem

zlato kolajno.

Veselim se že atletske

ga mitinga v Mariboru.

Prično treniram, da

bom uspešna.

Vida Flis 3A

MOJE TEKMOVANJE
V SOBOTO SEM ŠEL V
SLOVENIJSKI GRADEC. TAM
SO BILE IBE. JAZ SEM
METAL ŽOGILO. IMELI
SMO KOSILO. VELIKO
SMO PLESALI. DOBIL
SEM MEDALJO.

PRIMOŽ SOLAR
2A

Nastopal sem na Bledu

14. aprila smo se tisti, ki
obiskujemo glasbeno krožek
udeležili na Bledu privedi-
tve. Zapajmo, zapojmo,
zaigramo, zaplešimo.

Prišli so udeleženci iz cele
Slovenije. Na naš nastop
smo morali dolgo čakati.
Zapeli smo pesmi: Rdeča
kapica ter Čuku in mami-
ci.

Po uspešnem nastopu smo bu-
li nagrajeni z dobrim ko-
silom. Zadovoljni in
utrujeni smo proti večeru
prispele v zavod.

Kitija But

PONEDELJEK 15. FEBRUAR

1. PRAVOČASNO VSTATI
2. ODNAŠANJE UMAZANEGA PERILA
3. SMETI
4. PRAVOČASNO PRITI NA MALICO
IN KOSILO
5. OBISK V HIŠKI
6. AKTIVNOSTI NA SNEGU

1. PRAVOČASNO SEM VSTAL,
~~SI~~ SI UMIL OBRAZ IN
POČESAL LASE, POMAGAL
NESTI PERILO IN SMETI,
NA ZAJTRK PA NI SEM
ŠEL. OB PONEDELJKIH NE
UTEGNEM PRITI NA ZAJTRK,
KER SI PREDOLGO UMIVAM
OBRAZ.

4. PRAVOČASNO SEM PRIŠEL
NA VSE OBROKE. S TEM
SEM ZELO RAZVESELIL
TOVARIŠICO LIDIJO.

5. OBISK V HIŠKI NI BIL POTREBEN.
6. ZA AKTIVNOSTI NA SNegu SO
BILE PONUJENE NASLEDNJE
MOŽNOSTI: SMUČANJE, SANKANJE,
DRIČANJE Z LOPATO, KEPANJE IN DELANJE SNEŽENEGA
MOŽA. ZASE SEM IZBRAL SMUČANJE IN TO JE BILA
TELOVADBA.

ZA NA SNeg SEM OBLEKEL
MODER SMUČARSKI KOMBINEZON
ČRNE PANCARJE IN RDEČE
SMUČI. VOZIL SEM SLALOM
IN ZELO SEM BIL PREZNOJEN
PORABIL SEM VELIKO
ENERGIJE. BIL SEM ZELO
ZELO DOBRE VOLJE IN
ZELO ZELO RAZPOLOŽEN.

LUKA

PREGLED DOSEŽKOV NA TEKMOVANJIH

18.09.1998: Kolesarski miting v Dornavi

Lupše Robert - 3.mesto v skupini najboljših

02.10.1998: Tekmovanje v konjeništvu za osebe z motnjo v razvoju v Dornavi

Cestnik Lili - 2.mesto v skupini !A

17.10.1998: Košarkarski turnir v Celju

Flis Vida - 8.mesto v 3. ekipi deklice

Močenik Janez - 4.mesto v 5. ekipi fantje

10.02.1999: Osme zimske igre Specialne Olimpiade na Pokljuki

Luka Čevnik - 3.mesto v Sloveniji v začetnem slalomu

Flis Vida - 1.mesto v Sloveniji v alpskem drsenju

Škodič Boštjan - 4. mesto v Sloveniji v alpskem drsenju

Volf Aleš - 2.mesto v Sloveniji v lažjem veleslalomu moških

Lupše Robi - 3.mesto v Sloveniji v lažjem veleslalomu moških

08.05.1999: Regijske igre Specialne Olimpiade Slovenj Gradec

Volf Aleš - tek 100m - 2.mesto

Čevnik Luka - tek 100m - 1.mesto

Lupše Robi - tek 50 m - 2.mesto

Robi Škoflek - tek 100 m - 3.mesto

Volf Aleš - met žogice - 2.mesto, osebni rekord

Podjed Aljaž - met žogice - 3.mesto, osebni rekord

Lampret Gabi - skok v daljino - 3.mesto

Močenik Janez - elementi košarke - 3.mesto

Vsi naprej imenovani so dosegli 4.mesto v svoji disciplini

Dani Krajšek - tek 50 m

Primož Solar - met žogice

Lupše Robi - skok v daljino

Golouh Iztok - met žogice

Mravlak Miran - skok v daljino

Koprivc Franci - skok v daljino

Leb Renata - skok v daljino

Flis Vida - elementi košarke

ČESTITAMO!

PREDSTAVLJAVA SE

Ime mi je Miha, jaz pa pravim, da sem Mimi. Tovařišice rečejo, da imam smeh in solze kar v eni vreči.

Moje ime je Tadej. Ker imam komaj toliko let kot je prstkov na eni roki in še enega zraven, se še zelo rad pacartam ali nosim "štuporamo".

PREDSTAVITEV PROGRAMA ŽIVLJENJA IN DELA DELOVNE SKUPINE

Na uvodni pedagoški konferenci v tekoče šolsko leto, smo malce nestrpno pričakovali nove zadolžitve. Nekaterim so se pričakovanja izpolnila, drugi so bili malce presenečeni, morda tudi razočarani. Med presenečenimi sem bila tudi sama. Dobila sem nalogo poskusnega uvajanja življenja in dela DELOVNE SKUPINE, skupaj s kolegico Danico. To je bil izziv in tudi velika odgovornost.

Ob zaključku šolskega leta z veseljem ugotavljam, da je bil zamišljen program uspešno uveden, otroci in mi smo dobili novih izkušenj. S posebnim zadovoljstvom pa sporočam staršem, da so vaši otroci zelo dobri otroci, ki so v tem letu postali tudi bolj zreli. Dovolite mi, da predstavim delo in življenje skupine v prvi osebi. Drugače bi bilo težko, kajti mi, otroci in njihovi stalni tovarišiči smo ena, malo večja družina, ki je to leto živela in delala za vse in za vsakega posebej. Pojdimo po vrsti.

Oblikovanje skupine

V skupino so bili vključeni najstarejši otroci, ki so že polnoletni. V letih usposabljanja so si pridobili veliko znanj, spretnosti in navad, ki jih je bilo mogoče koristno uporabiti pri izvajanju programa. Na začetku je bilo v skupini pet fantov in tri dekleta, kar kmalu pa je ena deklica odšla v drug zavod, ker je tam dobila mesto. Tako je v skupini stalno sedem članov.

Priprava prostorskih pogojev

Čisto na začetku šolskega leta smo domovali na terasi. Vreme je bilo lepo, da smo več časa opravljali aktivnosti zunaj. Medtem so mojstri izvajali zidarska, mizarska in pleskarska dela. Me pa smo merile prostore in načrtovale kako opremiti prostore, da bomo kar se da zadovoljni. V mislih smo imele predvsem to, da otroci potrebujejo vsak svojo omaro za osebne potrebščine. Za bogatenje gospodinjskih znanj je bilo potrebno smotrno opremiti kuhinjo, poskrbeti za pralni in sušilni stroj. Tudi za

garderobne prostore, ki prvi povedo kakšni so stanovalci, smo našli zelo lepo opremo.

Preselitev

Nestrpnost je rasla. Hodili smo gledat, kako daleč so dela že izpeljana. Nastopil je srečni dan. Vsak je imel svoje kartonaste škatle ali potovalne torbe, v katere je pospravil vse svoje imetje: perilo, obleke, obutev, šolske potrebščine. Ko so hiško zapustili mojstri, ki so sestavili in namestili pohištvo, smo se pričeli seliti.

Vsakdo si je najprej izbral svoji omari in ju očistil, potem pa se je pričelo zlaganje. Nepozabni ostajajo spomini na vznemirjenost, ki je prevevala otroke ob tem delu. Posebej smo poudarili pomen tega, da so dobili tolikšno priznanje, da imajo možnost ves dan sami skrbeti zase.

Hišni red

Postavili smo si strog hišni red zato, ker moramo samostojno vzdrževati red in čistočo. Uspelo nam je dogovoriti takšen red, ki ga otroci sprejemajo in upoštevajo ob našem vodenju. Spoznali so, da je čistočo lažje vzdrževati, če ves čas pazimo.

Program življenja in dela

Dan smo razdelili na dve pomembni področji, kot je to navada v družini. Pol dneva smo v službi, torej delamo nekaj takega, s čimer lahko tudi kaj malega zaslužimo, drugo polovico dneva pa poskrbimo za sprostitev, rekreacijo, kulturno udejstvovanje. Ves čas pazimo, da so to še otroci, da ohranjajo tudi tista prava osvojena šolska znanja, kot je pisanje, branje. Predvsem pa se izjemno veliko pogovarjamo, navajamo na to, da prisluhnemo drugemu, ga potolažimo, mu pomagamo. Skratka, učimo se živeti tako, da smo drug drugemu prijatelji in pomočniki, kot je to v pravih družinah. Še vedno pa jim ostane tudi nekaj časa, ki ga lahko izkoristijo popolnoma po svoje, pa četudi samo presedijo, samo da dobijo občutek, da so lahko storili nekaj popolnoma po svoje.

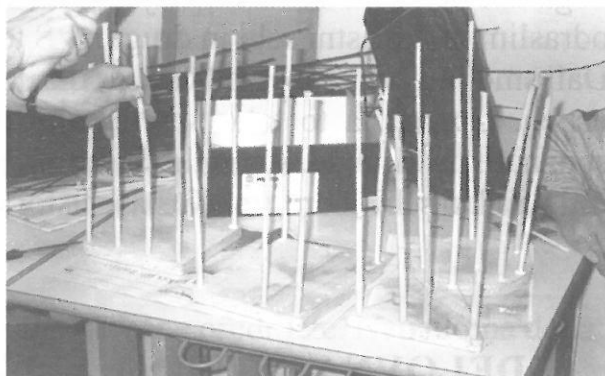
Koristno delo

Koristno delo je zajemalo dela na vrtu in v okolici zavoda, kot tudi poizkus pravega proizvodnega dela za znanega naročnika, ki je zaupal našim sposobnostim in nam dal del svojih zalog, da smo jih mi dokončno pripravili za prodajo na tujem trgu. To so sicer preprosta dela, ki jih je mogoče razdeliti po stopnjah, od enostavne k biti koristni sebi in drugim. To pa je tisto, kar je najpomembnejše v življenju.

zahtevnejšim. Ob tem pa je mogoče vsekemu otroku dodeliti tisto stopnjo dela, ki jo je sposoben uspešno opraviti. Pri tem smo se seveda najprej morali naučiti določenih pravil, kajti delo je lahko uspešno le, če pravila upoštevamo. Dobremu delu lahko sledi plačilo, ki je vsakemu človeku pomembna vzpodbuda.

Otroci so se morali naučiti, da je "delovno mesto" organizirano tako, da je vse na svojem mestu, predvsem zaradi njihove varnosti in tudi zato, da ne prihaja do poškodovanja materialov. To je zahtevalo kar precej naporov. Še vedno se zgodi, da so predmeti napravnino porazdeljeni na mizi. Otroci morajo biti opozorjeni na napako, ki jo morajo odpraviti. To je večkrat zelo hudo storiti.

Dela zunaj, so obsegala spravilo pridelkov z zavodskega vrta. Prav zadovoljni smo bili, ko smo pobirali velike količine paradižnika, fižola in korenja ter ga nosili kuharicam. Tudi jabolka so prejšnjo jesen obilno rodila. Bilo je potrebno kar precej zabojev, da smo jih pospravili. Ves trud je bil poplačan, ko smo izvedeli, da je v obroku, ki ga jemo tista zelenjava ali sadje, ki smo jo mi spravili v shrambo.

Poizkušali smo s pletenjem košar, vezenjem prtičkov, pletenjem. Učili smo se likanja, kar je dokaj zahtevno in lahko pri manj spretnih otrocih precej nevarno. A smo bili prav ponosni, ko smo oblačili srajce, ki smo jih sami zlikali.

Proizvodno delo je tista zaposlitvena aktivnost, ki jo bodo potrebovali, ko bodo odšli v varstveno delovne centre. Mi smo jim nekaj tega že ponudili. Delo je zajemalo pakiranje črnilnih vložkov za nalivna peresa, v različne vrste embalaže, kar je popestrilo delo. Začetki so bili skromni. Naši prsti so bili dokaj okorni, prav počasi so se tako imenovane "bombice" zbirale v škatlicah. Tu je bila pred nas postavljena še ena velika zahteva. Nekako je bilo treba prešteti količino za vsako škatlico. To je bila priložnost, da utrjujemo preštevanje s tistimi, ki so to že delno usvojili in so svoje znanje tako le utrjevali, drugim pa smo prilagodili delo s pomagali.

Ob vzpodbujanju z besedo, kakšno slaščico in v pričakovanju plačila, so se dosedanjih opravil naučili vsi. Uspešnost je odvisna od njihovih telesnih in tudi duhovnih sposobnosti. Tisti otrok, ki je bolj vzpodbujan in nagrajevan s pohvalo, tudi s strani domačih, je uspešnejši.

Občasno so prihajali preizkušat svoje "delovne sposobnosti" tudi otroci iz drugih skupin. Bili smo jih veseli, za vložen trud smo nagrajevali tudi njih.

Nagrajevanje

Dela za znanega naročnika so ovrednotena in plačana v dogovorjenem roku. Mi smo se dogovorili, da merimo svoje delo tako, da občasno preštevamo količine, ki jih posameznik naredi in merimo čas. Skladno s tem, iz celotnega zaslužka in ocenjene vrednosti opravljenih del za zavod, izračunamo vrednost ure in

izplačamo nagrado v gotovini. Vsi tisti otroci, ki znajo pisati se tudi sami podpišejo na plačilni listek, sicer pa to zanje storim jaz . Denar dobijo v kuverti, da ga lahko otipljejo in pospravijo.

Plačilni dan je eden od najpomembnejših dni v mesecu, seveda, če smo delo imeli. Delo pridobimo občasno, ker nam nekako ni glavni motiv, da bi morali zaslužiti in zato delati vsak dan več ur, saj so še mladi in je privajanja na "delavniški" način življenja že dovolj.

Tega dne doživijo trenutek, ko je njihov trud poplačan s priznanjem, da so enaki nam odraslim in koristni sebi in drugim. S tem pa je naš cilj izpolnjen oziroma dosežen. Dali smo jim priložnost, da v sebi odkrijejo sposobnosti, ki jih doslej niso in doživijo uspeh. Upam, da to tako sprejemajo tudi starši in se tega veselijo. Skupaj smo spoznali, da kljub težavam, ki jih ima vsak od naših otrok, tudi oni znajo in zmorejo biti koristni sebi in drugim. To pa je tisto, kar je najpomembnejše v življenju.

prof. Lidija Hrnčič - Tominšek

DELOVNA SKUPINA ALI ŽIVLJENJE IN DELO MALO DRUGAČE

Če smo dopoldne v "službi" nas popoldne čaka še marsikaj, da lažje in lepše živimo. Negujemo svojo bivalno hišo, obleko, obutev in sebe. Peremo perilo, vseh vrst, gojimo sobne in balkonske rastline ter skrbimo za svojo okolico (gredice, park-grmovnice). Tudi opravila na vrtu nam niso tuja. Pripravljamo si več erje, to je veselo in vsi radi sodelujemo. Malo manj veselo je pospravljanje in pomivanje, a kaj ko brez tega ne gre. K sreči nam dobro pomaga pomivalni stroj. Posebno lepa so praznovanja rojstnih dni, ki nam jih običajno polepšajo otroci iz 3.A skupine. Z njimi opravljamo tudi pohode in ekskurzije kot na primer v Hermanov brlog v muzeju v Celju, izlet v Mozirski gaj, ogled prireditve Klic dobrote. Za sebe in svoje telo skrbimo tudi z gibanjem, udeležbo na športnih dnevih, na športnih igrah, aktivnostih v bazenu, na fizioterapiji, terapevtskem jahanju in še bi lahko naštevali.

Tudi pri frizerju se že dobro znajdemo in seveda pri premišljenih nakupih za lastne potrebe. Željno pogledujemo v svoje hranilne knjige in kuverte.

Ob vsaki priložnosti utrjujemo svoje znanje in nabiramo novo. Učimo se lepega vedenja v družbi. Dobro že znamo povezovati prijetno s koristnim (nabiranje kostanja, bezga, regrata,..). K sreči je v letu kar veliko praznikov, ki jih lepo preživimo. Veselimo se izdelkov, ki nastanejo in z njimi okrasimo hišo ali jih podarimo.

Popoldneve popestrimo z namiznimi igrami, pogovorom, petjem, plesom, imamo pa tudi že kar lepo zbirko audio in video kaset, katere so nam v veliko veselje.

Življenje in delo v delovni skupini je zelo pestro in veselo, a tudi precej drugačno kot prejšnja leta. Takole skrbeti zase in za hišo res ni tako enostavno, ker pa imamo razne pripomočke in dve tovarišici, nam je dobro uspevalo.

prof. Danica Veligošek

ŠALJIVE VRSTICE

Včasih se znajdemo v prav posrečenih situacijah, ki nam obogatijo in popestrijo življenje in delo z našimi otroci. Želimo jih deliti z vami, spoštovani bralci STOPINJIC v prepričanju, da se boste tudi vi ob njih tako prisrčno nasmejali, kot smo se mi ob njihovem nastanku.

Bilo je pozimi, zvečer je kmalu tema. Aleš pravi atiju: "Pojdiva ven".

Ati odvrne: "Zunaj je trda tema, ne moreva".

Aleš pa kot iz topa povpraša: "Ati, kdaj bo pa tema mehka?"

Suzana večkrat pripoveduje, da bi bilo lepo, če bi imeli doma avto.

Zraven še doda, da mami ne zna voziti avta, ati pa je že sedel spredaj in ve, kako gre volan.

Pri vajah ploskovne orientacije sestavlja Suzana različne predmete. Nenadoma doda:

"Jaz znam sestaviti še Koprivnico, ki teče pri Pepci in Iveku."

Nino je pri ocenjevanju tudi tako odgovarjal na preizkušnjah:

Koliko prstov imaš na eni roki?

Nino: "Več. Ti pokažem?"

Ponovi za mano: Rad jem kruh in jabolka.

Nino prikima: "Res je. In grizem tudi."

Nino odpre vse predloge za zapenjanje

gumbov in na vprašanje tovarišice,

zakaj je odprl vse, odgovori:

"Naj se malo prezračijo!"

Ko se z vlakom peljemo mimo

kraja, kjer Nino živi, glasno

zakliče: "Lej, moja Polzela!"

V Velenju gledamo skakalnico na hribu.

Ninov komentar: "Skok v dolino!"

Nino bere. "Miha glede leva...

(se prime za glavo) slona mislim!"

Tudi drugače je prav

Delovna skupina je med drugim zelo živelala z naravo. K prijetnemu gibanju smo dodali tudi koristno. Bil je jesenski dan in okolje nam je, poleg lepot, ponujalo tudi dobrote. Odsli smo v gozd nabirat kostanj. Večina je to počela z veseljem, Janez pa je

imel "bolečine" v križu in nobeno pregovarjanje ni zmanjšalo bolečin, nakar pa se je "odrezal" takole:

"Veš Danica, moja mama tudi rada nabira gobe, pa jih sploh ne je, jaz pa kostanj zelo rad jem, nabirati pa ga nočem."

Na Janezovo željo zapisala

prof. Danica Veligovšek

Popoldneve smo v delovni skupini popestrili tudi s kuhanjem, in to "pravim", kajti na srečo smo jezo kuhali bolj poredko. Idej za pripravo jedilnikov nikoli ni zmanjkalo in v njih so se zrcalile, seveda, njihove želje. Tako se je porodila tudi tale ideja, ki je bila podana celo pisno.

TOVARIŠICA

DANICA

LEPO VAS BI PROSIL

LA ČEB BI BILI TA

KO DOBRI IN BI NA

REDILI ŠOPSKO

SOLATA DA MENE

BO BOLEL TREBUH

LEP POZDRAV

RENATA

RECEPT

PARADIŽNIK

PAPRIKA

KUMARICE

ARDEČA MLETA

PAPRIKA

SIR ČEBULO

ČESEN

MALO SOLI, OLJE, KIS

IN ZMEŠAMO

Orientacija v času

Ura je 19.20

Suzana: "Bojana, bi jaz lahko poklicala domov po 3. uri?"

Bojana: "Ja, Suzana, jutri me poišči."

Besede in misli nam nehote uhajajo k morju, kamor se bomo prav kmalu odpravili. "Saj res, naša skupina je pa takšna, da prav dolgih sprehodov ravno ne bomo mogli delati. Portorož torej odpade, kajne?" Pa se Josip nepričakovano domisli: "Bomo šli pa na štop!"

Saj res, le zakaj tovarišice nikoli ne znamo izvirno razmišljati..?

Med uro glasbe tovariš Robi otrokom zaigra nekaj poskočnih in nekaj bolj umirjenih melodij. Ob odhodu iz razreda Aleš pristopi k tovarišu in mu svetuje: "Drugič pa ne

bodi tako depresiven". Presenečeni odstopimo. Ko nekaj minut zatem vprašamo Aleša, kaj pomeni beseda "depresiven", poznavalsko odgovori: "To je tak, da si mal utrgan." Pa naj še kdo reče, da naši otroci ne poznajo tujk.

Omara je razmetana

Suzana stoji pred svojo odprto garderobno omaro.

Suzana: "Bojana, poglej kako imam sklumpano omaro!"

Bojana gleda: "Kje pa, Suzana?"

Suzana: "Poglej, tu bi morale biti majčke."

Gremo na izlet

Igor: "Mi gremo pa jutri na izlet."

Ditka: "A, ja? Boš kaj pisal?"

Igor: "Oprosti Ditka, saj ne bomo tam spali."

DNEVI GLASBE IN PLESA

Ljubljana, 19. - 22. april 1999

Tretji dnevi glasbe in plesa so se letos odvijali v Ljubljani. Udeležili smo se jih tudi mi: Luka Čevnik, Tina Mackošek, Igor Mesec in mentorici Milena Oprčkal ter Alenka Cehner.

Delo je potekalo v dveh skupinah:

- plesne delavnice, katere se je udeležil Luka z Mileno
- glasbene delavnice, kjer sta sodelovala Tina in Igor z Alenko

Rdeča nit plesnih delavnic sta bila plesna učitelja Uroš Andič in Tamara Vižintin, ki sta nas zavrtela v različnih ritmih in plesih.

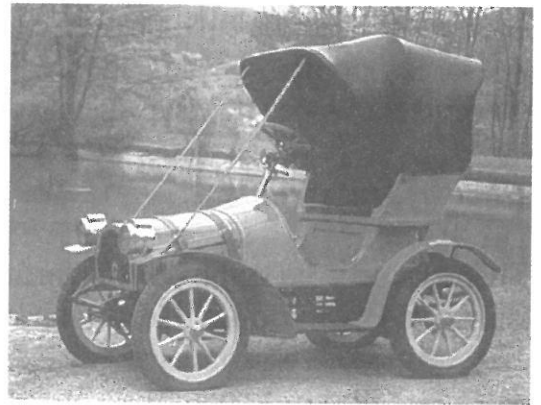
Zaplesali smo različne ljudske plese, se vživeli v Pepelko, se s Kekcem podali na pašo in pospremili na pot Huga, spoznali nekaj osnovnih korakov modernih plesov in najmodernejše ritme.

V glasbeni delavnici nam je poklonila bogate izkušnje profesorica glasbe Ida Virt.

Popeljala nas je v svet pesmic, izštevank, ob spremljavi Orffovih instrumentov smo odjezdili z očkovima konjičkoma. Množica različnih zvokov in gibov se je zlila v eno pesem, tako smo izživeli notranjo potrebo in željo po gibanju, igri, plesu, petju in medsebojnem druženju.

Tretje dneve glasbe in plesa smo zaključili v Lutkovnem gledališču in tako drugim poklonili utrinek dni, ki smo jih preživeli v prijetnem druženju s plesom, glasbo, smehom in veseljem v srcih.

Luka, Tina, Igor, Milena, Alenka

Náš izlet v Bistro

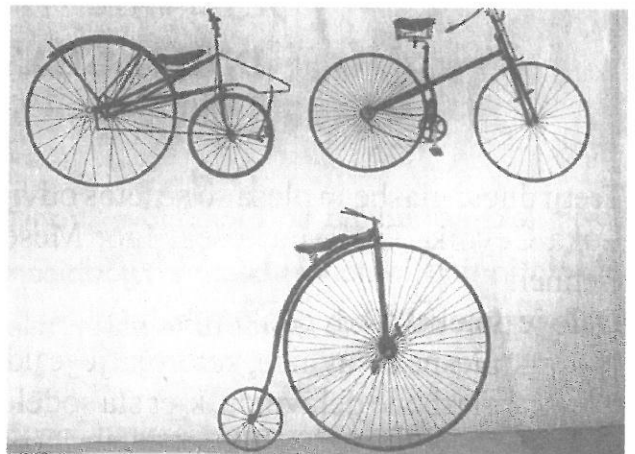
Zelo me zanimajo avtomobili, posebej še starši. Z ogledom tehničnega muzeja v Bistri pri Vrhniki se mi je izpolnila velika želja.

Poleg starih koles in motorjev smo najbolj občudovali zbirko najstarejših avtomobilov v Sloveniji. Najbolj sem občudoval dvo sedežni avto iz leta 1906.

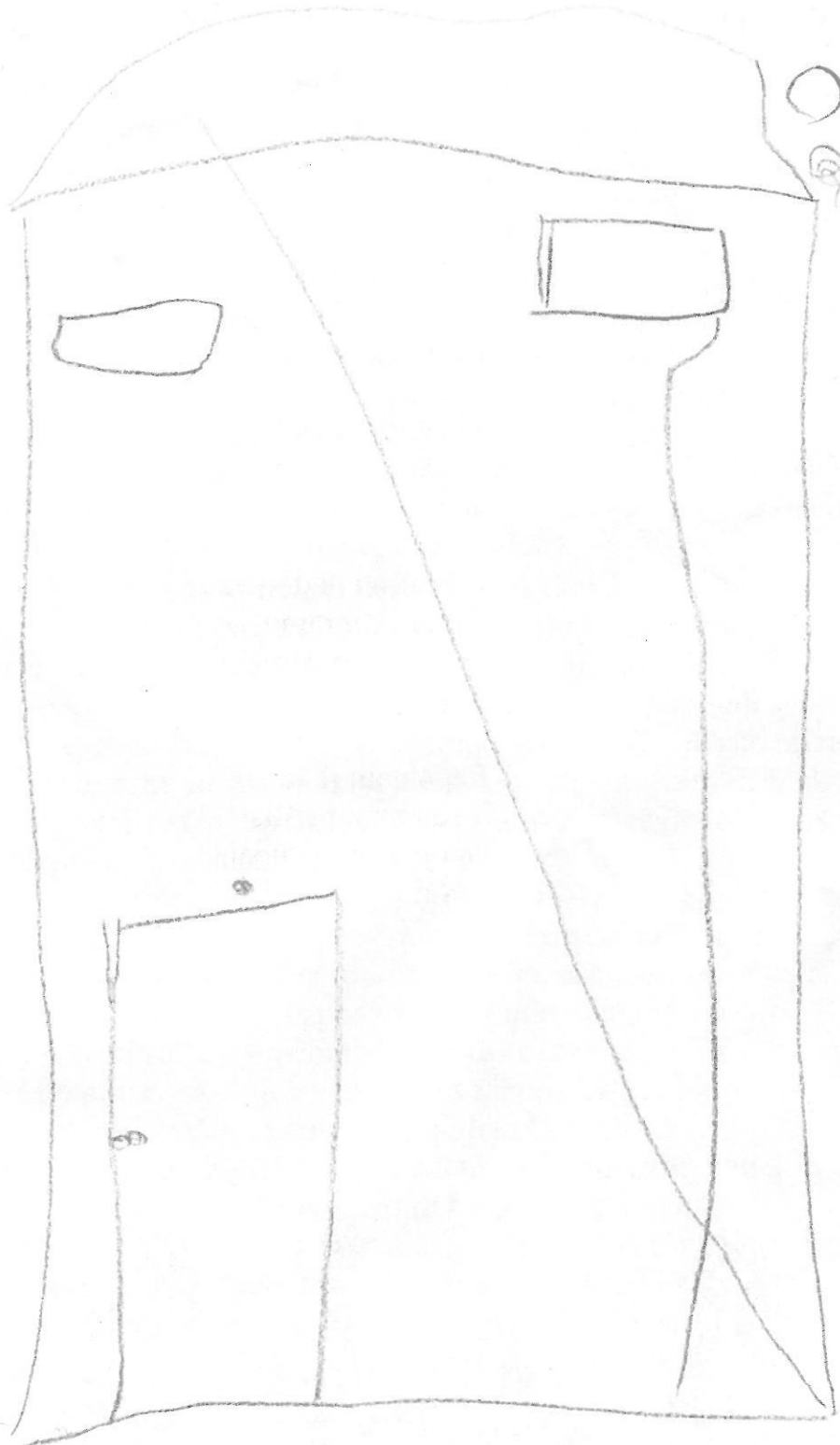
Náš zanimiv izlet smo zaključili na ljubljanskem gradu.

Škodič Boštjan

3.A

NAŠA ŠOLA

MILOŠ, 2.A

NAŠ PETER

Poglejte me,
me vidite,
če ne,
se malo sklonite.

Jaz majhen sem fantič,
poreden, srečen, nasmejan,
sem pravi Fič Firič
in komaj čakam novi dan.

Če vidim avtobus
se rade solze prikazo,
potem pa spomnim se,
Da bom kmalu videl mamico.
Naš zavod je domek
kjer se igramo,
pesmice pojemo
in radi se imamo.

Lepo nam je tukaj,
še bomo prišli,
zapijmo vsi skupaj,
Naj zavod živi.

Mirjam Draganovič

POLOŽAJ TELESNO IN DUŠEVNO PRIZADETIH V ANTIČNI DRUŽBI

Socialna zgodovina starega veka se posveča pretežno trem področjem; višjim družbenim slojem, položaju sužnjev in položaju žensk. Slednji dve sta precej ideološko obremenjeni. Raziskovanje specifičnih vprašanj obrobni družbenih skupin je precej zanemarjeno, odgovori pa bi pomenili znatno razširjenje perspektiv. S tem bi se oblikoval diferenciran pogled na antični svet in nujna podlaga za poznavanje podobnih procesov in marginalnih skupin v kasnejših obdobjih in danes. Ena najbolj vpadljivih skupin na tem področju so telesno in duševno prizadeti.

TELESNO PRIZADETI

Največjo oviro za vključevanje teh ljudi v družbo so predstavljale religija, medicina in pravo.

Zavračanje nepopolnih ljudi je temeljilo predvsem na številnih kulturnih predpisih o čistosti za vernike in posebej za svečenike. Ideal kalokagatije (skladnosti med lepim in dobrim) se je uvrščal v ta seznam vrednot. Imel pa je tudi izjeme. Znani so bogovi in tudi svečeniki, ki so kljub svojim telesnim pomanjkljivostim opravljali svoje delo in obdržali dostojanstvo. Srečamo tudi celo vrsto kraljev, ki so bili telesno prizadeti, na primer Filip II. Makedonski, in rimski cesarji Klavdij, Septimij Sever, Maksencij in drugi. Vsi ti so na svoj način trpeli, vendar so s svojim zgledom prispevali k premagovanju podedovanih tabu predstav.

Antična medicina je ta problem puščala povsem ob strani. Do temeljitega preobrata v odnosu medicine do tega vprašanja, je prišlo šele v cesarski dobi rimskega imperija.

Svoje sledi je na tem področju pustila tudi antična kazensko-pravna praksa, ki je z razvejanimi telesnimi kaznimi pogosto povzročala trajno zaznamovanost.

Novorojenčke so iz verskih ali evgeničnih (evgenika - nauk o tem, kako doseči telesno in duševno zdrave potomce) razlogov vedno znova izpostavljali. Kopali so jih vedno v mrzli vodi, pri tem pa so jim velikokrat bolj škodili kot koristili.

Dragocene podatke o odnosu do telesno prizadetih nam posreduje analiza imen. V Grčiji se pred 4. stoletjem pred Kristusom le izjemoma pojavljajo imena, ki pravzaprav opišejo naravo hibe (Myskelos-šepavec, Rhoikos-kriv, upognjen). Med njimi ni plemičev in ne sužnjev, veliko pa je ljudi iz srednjih in nižjih slojev mestnega prebivalstva. Pogostejša postanejo ta imena v 3. stoletju pred Kristusom.

V Rimu so bile razmere drugačne. Imena, ki so označevala telesno prizadetost, so bila najbolj razširjena pri nobiliteti.

Zaključimo lahko, da so Grki preganjali telesne pomanjkljivosti z neusmiljeno krutostjo, Rimljani pa ne.

Veliko občudovanje zaslužijo prizadevanja telesno prizadetih za vključevanje v družbo. Kot pripomočke naj omenim načine, ki so omogočali lažje premikanje (uporaba mule, konja, voza). Revnejši ljudje so se morali zadovoljiti s primitivnimi opornimi palicami, protezami in podobno. Oboji pa so morali premagovati velike arhitektonske ovire.

Bistveno merilo za poseganje Atenske države na to področje, je bil vzrok za telesno prizadetost. Vojni invalidi so lahko računali na splošno priznanje pomoči. V 5. stoletju pred Kristusom je prišlo do odločilnega preobrata v oskrbovanju telesno prizadetih. Za podporo so se lahko potegovali vsi, ne oziraje se na vzrok za prizadetost. Vendar je izplačana podpora zadostovala le za polovico minimalnih eksistenčnih potreb.

Velik problem je nastal pri odpuščanju vojnih invalidov. Ti so že v antiki izbojevali enake pravice, kot so jih imeli vojni veterani. Oboji so se lahko upokojili.

Civilni invalidi praviloma niso dobivali nikakršne neposredne finančne podpore. Predpogoj za pravico do državne podpore je bila vsaj omejena sposobnost pridobivanja zaslužka.

Telesno prizadeti so zato opravljali delo, ki jim je omogočalo fizično preživetje. Največkrat izbrani poti sta bili beračenje in samomor. Obe pravzaprav nezadosten izhod. Bili pa so filozofi, pravni učenjaki, gramatiki, pesniki, inženirji, arhitekti, ki so kljub vsemu opravljali svoje delo. Njihova dejavnost je bila v teh primerih združljiva z njihovo telesno prizadetostjo.

DUŠEVNO PRIZADETI

Usoda teh ljudi je bila predvsem v rokah družinskih članov. Njihovo varstvo je izzivalo vedno znova pravne posege. Sicer pa se država za duševno bolne ni zanimala. V Atenah je bila družina dolžna obvestiti oblast o duševni prizadetosti svojega družinskega člana. Zaščiten je bil zdrav del družine, predvsem v premoženjskopravnem oziru (oporoka, ki jo je napravil duševni bolnik, ni bila veljavna). Vključevanje duševno prizadetih v družbo ni bilo mogoče. Še tako velik filozof, kot je bil Seneka, je tako osebo v svoji bližini sprejel izrazito odklonilno. Oskrba duševno manjrazvitih, ki niso mogli živeti v okviru svoje družine, ni bila zagotovljena. Družine so s takimi svojimi člani ravnale dostikrat zelo surovo: privezovali so jih, vklepali v verige, zapirali v osamo. Država teh metod ni omejevala. Proti takemu ravnanju so dvignili glas le nekateri zdravniki, ki so zagovarjali take ukrepe le v primeru nevarnosti.

Če se je duševno motena oseba pojavila na cesti, je bila zasmehovana, ozmerjana, opljuvana, kamenjana, pogosto pobarvana s črno barvo.

S pregledom položaja telesno in duševno prizadetih v antični družbi naj poudarim, da se zgodovina starega veka mora izjasniti tudi ob problemih našega časa, in to v obojestransko korist. Marsikaj se lahko naučimo. Bodimo tolerantni, bodimo humani.

Hrnčič Lidija

STOPINJICE številka 11

Uredila: prof.Lidija Hrnčič - Tominšek

Založil: Zavod za usposabljanje in varstvo Dobrna

Tisk: IB Grafika

Naklada 150 izvodov

Iskrena hvala vsem, ki ste pomagali pri nastanku 11. številke STOPINJIC

Lidija Hrnčič - Tominšek

